

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS
PETICIJŲ KOMISIJA**

IŠVADA

DĖL 2025-05-12 PETICIJOS NR. PC-16 DĖL MEDŽIOKLĖS TAISYKLIŲ PAKEITIMO

2025-07-30

Vilnius

Lietuvos Respublikos Vyriausybės Peticijų komisija (toliau – Komisija) 2025 m. liepos 30 d. posėdyje iš esmės nagrinėjo peticiją (2025-05-12 Nr. PC-16) dėl medžioklės taisyklių pakeitimo ir priėmė sprendimą teikti Vyriausybei išvadą netenkinti pareiškėjos peticijoje išdėstytų prašymų ir siūlymų.

Pareiškėjos teigimu, nuo 2024 m. rugpjūčio 8 d. įsigaliojo kanopinių žvėrių, kurių medžioklė limituojama, sumedžiojimo per 2024–2025 metų medžioklės sezonų limitai, patvirtinti Lietuvos Respublikos aplinkos ministro įsakymu Nr. D1-265 „Dėl kanopinių žvėrių, kurių medžioklė limituojama, sumedžiojimo per 2024–2025 metų medžioklės sezoną limitų patvirtinimo“ (toliau – Įsakymas Nr. D1-265). Limitai naudojami taikant Medžioklės Lietuvos Respublikos teritorijoje taisyklių pakeitimus, patvirtintus Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2024 m. rugpjūčio 7 d. įsakymu Nr. D1-266 „Dėl Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2000 m. birželio 27 d. įsakymo Nr. 258 „Dėl Medžioklės Lietuvos Respublikos teritorijoje taisyklių patvirtinimo“ pakeitimo“ (toliau – Įsakymas Nr. D1-266).

Aptariamais pakeitimais iš esmės buvo legalizuotas neproporcingai didelis gyvūnų kiekio sumedžiojimas, įteisintas medžiojimas naktį su naktiniais prietaisais. Šiais pakeitimais buvo atsižvelgta išimtinai tik į pramoginės medžioklės entuziastų interesus. Į likusios visuomenės (ar jos dalies) interesus priimant pakeitimus atsižvelgta nebuvo.

Pareiškėja prašo Įsakymą Nr. D1-265 ir Įsakymą Nr. D1-266 (toliau kartu – Įsakymai) pripažinti netekusiais galios.

Įsakymais buvo: panaikinti sumedžiojimo limitai tauriesiems elniams; patikslinti tauriųjų elnių medžioklės terminai; prie stambiosios medžiojamosios faunos priskirtas Dovydo elnias ir jam bei dėmėtajam elniui suteiktas medžioklės terminas – medžiojamas ištisus metus; medžioklės būdas „tykojant“ patikslintas taip, kad tykojamus medžiojamuosius gyvūnus galima viloti natūraliu masalu; mangutus, paprastuosius

meškėnus, kanadines audines, nutrijas, ondatras, šėrnus medžioti apšviečiant prožektoriumi leista visus kalendorinius metus.

Masiškai naikinant Lietuvoje miškus, taip naikinamos elnių buveinės ir maitinimosi šaltiniai, elniams liko eiti į laukus pas ūkininkus (nors labai bijo žmonių), ten maitintis ir būti, miegoti. Jie neturi kur dėtis, nes neranda miškų.

Posėdyje pareiškėja papildė savo peticiją argumentais ir atkreipė dėmesį į viešąjį interesą, susijusį su gyvosios gamtos išsaugojimu ir gyvūnų apsauga nuo žiauraus elgesio, – į Europos Sąjungos gyvūnų gerovės taisyklės, kurios apima 5 laisves, taikomas visiems gyvūnams. Suprantama, kad laukiniams gyvūnams visų laisvių neįmanoma užtikrinti, taigi, peticijos tikslas – kiek įmanoma sumažinti žudomų gyvūnų patiriamą neišvengiamą kančią, išsaugoti gyvūnus, apginti juos nuo neteisėtų veiksmų ir žiauraus elgesio. Atkreiptas dėmesys miškų ploto mažėjimą, medžių kirtimo įtaką laukinei gamtai. Šiuo metu vykdoma politika neatitinka Europos Sąjungos politikos biologinės įvairovės išsaugojimo, tvarumo, gamtos gražinimo į savo gyvenimą koncepcijų. Pareiškėja taip pat atkreipė dėmesį į medžiotojų turizmą, pramoginę medžioklę, didėjančią žvėrienos produktų eksportą iš Lietuvos.

Sprendimas priimtas įvertinus pareiškėjos peticijoje pateiktų prašymų ir siūlymų teisėtumą, pagrįstumą, tikslingumą, naudingumą, atitiktį teisėkūros principams ir jų įgyvendinimo galimybes, taip pat atsižvelgta į Aplinkos ministerijos išvadoje pateiktus argumentus, Komisijos posėdyje išklaudius pareiškėją ir institucijos atstovus. Argumentai pateikiami šioje išvadoje.

Ministerijos teigimu, įsakymai buvo nustatyta tvarka paskelbti ir derinami Teisės aktų informacinėje sistemoje.

Briedžių, kuriems įsakyme Nr. D1-265 nustatytas sumedžiojimo limitas 2024–2025 m. medžioklės sezonui, medžioklė baigėsi 2025 m. sausio 31 d., todėl įsakymo Nr. D1-265 pripažinimas netekusiu galios neturėtų prasmės.

Kanopinių žvėrių, kurių medžioklė limituojama, sumedžiojimo limitus kiekvienoje savivaldybėje nustato atitinkamos savivaldybės medžiojamųjų gyvūnų sumedžiojimo limitų nustatymo komisija, sudaryta iš Aplinkos apsaugos departamento prie Aplinkos ministerijos, VĮ Valstybinių miškų urėdijos specialistų, privačių miškų ir žemės savininkus, medžiotojų klubus ir būrelius vienijančių organizacijų atstovų, todėl, Aplinkos ministerijos nuomone, sumedžiojimo limitas nustatomas atsižvelgiant į įvairių visuomenės grupių interesus.

Medžiojamųjų žvėrių apskaitos duomenimis, per pastaruosius 5 metus tauriųjų elnių populiacija Lietuvoje padidėjo daugiau nei 2 kartus – nuo 41 266 tauriųjų elnių 2017–2018 m. medžioklės sezoną iki 85 950 tauriųjų elnių 2023–2024 m. medžioklės sezoną.

Padidėjusi tauriųjų elnių populiacija daro vis didesnę žalą miškui, žemės ūkio pasėliams. Valstybinės miškų tarnybos duomenimis¹, miško faunos pažeistų medžių daugėja.

Plėšrūnų nepakanka, kad natūraliai būtų sureguliuota kanopinių žvėrių ar vidutinio dydžio plėšrūnų gausa, todėl pastarųjų poveikis ekosistemoms labai neigiamas, neleidžia pasiekti natūralių buveinių ir saugomų rūšių apsaugos tikslų.

Dėmėtieji elniai, Dovydo elniai yra nevietinės rūšys, galinčios pakenkti vietinių gyvūnų populiacijoms ir ekosistemoms. Šie elniai konkuruoja dėl maisto ir buveinių su vietinėmis rūšimis, stebimas introdukuotų dėmėtųjų elnių poravimasis su vietiniais tauriaisiais elniais, gimsta hibridiniai palikuonys ir nuo to nukenčia tauriųjų elnių genofondas.

Viena iš efektyviausių priemonių, norint suvaldyti afrikinio kiaulių maro plitimą, yra drastiškas šernų populiacijos sumažinimas. Siekiant šio tikslo, medžioklę reglamentuojančiais teisės aktais sudarytos išskirtinės sąlygos šių žvėrių medžioklei: šernų medžioklė nelimituojama, juos galima medžioti ištisus metus, leidžiama naudoti veiksmingas medžioklės priemonės, kurios yra draudžiamos medžiodant kitus kanopinius žvėris (prožektorius, pritvirtintus prie šautuvo, naktinius taikiklius). Taip pat buvo skiriamos piniginės išmokos (iki 300 eurų) už sumedžiotas šernų pateles. Tačiau šernų populiacija išlieka gausi, medžiotojai nemedžioja vyresnio amžiaus šernų patelių.

2020 m. atsisakius limituoti stirnų sumedžiojimą, jų populiacija išlieka stabili ir gausi – apie 170 tūkst. stirnų. Atsisakius limituoti tauriųjų elnių medžioklę 2024–2025 m. medžioklės sezoną, šių žvėrių sumedžiojimo tendencija tebėra tokia pat kaip keletą pastarųjų metų.

Aplinkos ministerija taip pat pranešė, kad leidžiami ir draudžiami medžioklėje naudoti įrankiai ir priemonės yra nustatomi Lietuvos Respublikos medžioklės įstatymu², todėl, vadovaudamasis Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatyme nustatytu sistemiškumo principu, aplinkos ministras negali leisti ar drausti medžioti kitokiais medžioklės įrankiais ar priemonėmis, nei nustatyta Medžioklės įstatyme. Dėl masalo naudojimo įsakymu Nr. D1-266 buvo padaryti tik redakcinio pobūdžio pakeitimai: sąvokoje „tykojant“ vietoj žodžių „natūralios kilmės masalu“ įrašyta „natūraliu masalu“ (žr. Įsakymo Nr. D1-266 projekto³ lyginamąjį variantą).

Atkreiptas dėmesys, kad medžioklė yra laisvalaikio praleidimo būdas, kuris evoliucionuoja, nes keičiasi pati visuomenė ir medžioklės reikalavimai. Bet kokia veikla

¹ Rezultatai – Valstybinė miškų tarnyba.

² <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.A92E17FD13/asr>.

³ <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAP/96058d71401211efb121d2fe3a0eff27?positionInSearchResults=10&searchModelUUID=30e84ae0-a6f4-44da-b0c4-30cfbc4ed36>.

gamtoje gali turėti neigiamą poveikį gamtai, tačiau reikia atkreipti dėmesį, kiek tas poveikis gamtai yra reikšmingas. Briedžių sumedžiojimo limitavimo reikėtų taip pat atsisakyti dėl didelės administracinės naštos, kuri susidaro, kai savivaldybių komisijos turi nustatyti limitus, tada Aplinkos apsaugos departamentas turi parengti suvestines, prižiūrėti, kaip laikomasi limitų. Istoriskai palaiptams Lietuvoje atsisakoma kai kurių žvėrių medžioklės limitavimo. Medžioklės plotų naudotojams leidžiama patiems nuspręsti, kokio dydžio populiacijas jie gali išlaikyti, nes jie yra įpareigoti atlyginti žalą, kiek žvėris sunaikina ūkininkų pasėlių ar miško. Pagal Medžioklės įstatymą, kai yra nustatomas limitas ir jis išnaudojamas, žalos atlyginimo pareiga atkrenta, tuomet miško savininkai negali gauti atlyginimo už žvėrių padarytus nuostolius. Žvėrių poveikis miškui pasireiškia tuo, kad miško jaunoji karta medyne nesusiformuoja ir, kai miškas subręsta, jis neturi pomiškio ir miškininkai priversti taikyti plyno kirtimo technologiją, tuomet ariama vagomis ir sodinami jauni medeliai, o jie yra mėgstamas žvėrių maistas. Taigi, ten, kur daug jaunuolynų, daug ir žvėrių, kurie stipriai pažeidžia jaunuolynus.

Visos medžioklės taisyklėse nustatytos priemonės lemia medžioklės, žemės ir miškų ūkio bei aplinkosaugos interesų reguliavimo pusiausvyrą, kurios trūkdavo ankstesniais metais. Taip pat atkreiptinas dėmesys, kad keliuose transporto priemonės su žvėrimis 2022 m. susidūrė 3,5 tūkst. kartų, 37 žmonės sužeisti; 2023 m. – 4,7 tūkst. kartų, žuvo vienas žmogus; 2024 m. vien briedžių susidūrimo su transporto priemonėmis užfiksuoti 427 atvejai.

Tikslios laukinių žvėrių apskaitos nėra, priimant sprendimus dėl sumedžiojimo limitų naudojamosi medžioklės plotų naudotojų pateiktais žvėrių gausos vertinimais, t. y. duomenimis, kuriuos pateikia savivaldybių limitų nustatymo komisijos. Iš esmės valstybės tikslas nėra tiksliai suskaičiuoti laukinius žvėris – svarbu, kad žvėrių rūšims nekiltų pavojus išnykti, žvėrių populiacijos nedarytų pernelyg didelio neigiamo poveikio žemės ir miškų ūkio objektams ir nebūtų pažeisti gyvūnų gerovės reikalavimai.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, ir vadovaujantis Lietuvos Respublikos peticijų konstitucinio įstatymo 18 straipsnio 4 dalies 2 punktu, Komisijos išvada dėl peticijoje (2025-02-28 Nr. PC-11) išdėstytų prašymų ir siūlymų netenkinimo teikiama Vyriausybei.

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos Vyriausybės Peticijų komisijos nuostatu, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1999 m. spalio 4 d. nutarimu Nr. 1098 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės Peticijų komisijos sudarymo ir jos nuostatų patvirtinimo“, 37 punktu, rekomenduota Aplinkos ministerijai išnagrinėti galimybę įtraukti laukinių gyvūnų

gerove besirūpinančių organizacijų atstovus į Medžioklės tvarkymo konsultacinę tarybą, kurią kaip patariamąjį organą yra sudaręs aplinkos ministras ir kurioje aptariami svarbiausi medžioklės teisinio reguliavimo tobulinimo klausimai.

Komisijos pirmininkas

Andrius Dubinas